

SCI-CONF.COM.UA

EURASIAN SCIENTIFIC DISCUSSIONS

**PROCEEDINGS OF I INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
FEBRUARY 13-15, 2022**

**BARCELONA
2022**

EURASIAN SCIENTIFIC DISCUSSIONS

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

Barcelona, Spain

13-15 February 2022

Barcelona, Spain

2022

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “Eurasian scientific discussions” (February 13-15, 2022) Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain. 2022. 582 p.

ISBN 978-84-15927-32-7

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasian-scientific-discussions-13-15-fevralya-2022-goda-barselona-ispaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: barca@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Barca Academy Publishing ®

©2022 Authors of the articles

АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДАТКОВОЇ ДІАГНОСТИКИ

Лега Ольга Василівна
Канцедал Наталія Анатоліївна
Яловега Людмила Василівна
Прийдак Тетяна Борисівна
к.е.н., доценти
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава, Україна

Вступ. В умовах фінансово-економічної кризи в Україні особливого значення набуває проблема економічної безпеки як на рівні держави, галузей, так і на рівні окремих суб'єктів господарювання. Стрімко зростаюча інфляція, систематичне здорожчання ресурсів призводять до неплатоспроможності підприємств, а як наслідок – до їх неспроможності сплачувати податки за встановленими ставками й термінами. Станом на 06.04.2021 р. на розгляді знаходиться 11 644 судових справ у частині *врегулювання спорів щодо відмови у реєстрації податкових накладних* за період 2019–2021 рр., із яких: 4729 – перебувають на розгляді окружних адміністративних судів; 3627 – оскаржуються в апеляційному порядку; 3021 – набрали законної сили [1].

Наразі практики виокремлюють наступні способи скоєння податкових злочинів: декларування одного виду діяльності, а заняття іншими видами підприємницької діяльності; використання кількох розрахункових рахунків у фінансових установах; формування фіктивних документів про передачу товарів на збереження; заниження отриманої виручки шляхом фальсифікація даних про кількість реалізованої продукції (робіт, послуг); приховування об'єктів оподаткування шляхом подання інформації щодо тимчасового господарської діяльності; завищення даних про матеріальні витрати; виплата заробітної плати за фіктивними договорами; формування фіктивних документів про оплату робіт (послуг) консультативного та інформаційного характеру, пов'язаних із управлінням виробництва, зберіганням та реалізацією продукції (робіт, послуг); ухиляння від сплати акцизного збору і податку на додану вартість шляхом

фальсифікації ввізних митних документів [2].

Відтак, податкові загрози можуть існувати як з боку суб'єктів господарювання (дотримання податкової дисципліни, податкового планування), так і з боку держави (встановлення системи оподаткування, здійснення податкових перевірок тощо). В таких умовах бути економічно-стійким та захищатися від руйнівного впливу із боку внутрішніх та зовнішніх явищ та процесів стає надзвичайно складно [3]. Особливо тоді, коли ключове місце в структурі економічної безпеки займає податкова безпека, складовим елементом якої є ризик. У системі ризиків підприємницької діяльності значна частка належить податковим, які можуть і зменшити прибуток, збільшивши збитки, і зменшити прибутковість підприємства тощо. Контроль за податковими ризиками можна здійснювати через аналіз, прогнозування та оптимізацію.

Мета роботи полягає у розгляді теоретичних аспектів аналізу як інструмента податкової діагностики та розробленні інформаційно-організаційної моделі податкового аналізу.

Матеріали і методи. Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод наукового пізнання соціально-економічних явищ і процесів, фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних вчених щодо податкового аналізу. При дослідженні застосовувались методи: абстрактно-логічний метод – при визначенні сутності категорії; метод порівняльного аналізу – при дослідженні економічних категорій щодо податкового аналізу.

Результати і обговорення. Податкова діагностика проводиться з метою оцінки рівня дотримання податкового законодавства, виявлення податкових ризиків та способів управління ними та виявлення можливостей для оптимізації оподаткування. Одним з інструментів податкової діагностики є аналіз, ключовим завданням якого є обґрунтування економічних рішень, спрямованих на оптимізацію податкових розрахунків.

Інформаційну роль у вирішенні проблем оптимізації оподаткування підприємства відіграє бухгалтерський облік, адже системою бухгалтерського

обліку акумулюється та обробляється інформація щодо нарахування й сплати податків та зборів до бюджетів різних рівнів. Ми погоджуємося з тим, що не існує інформації більш доступної й достовірної, ніж інформація бухгалтерського обліку, адже вона формується на основі систематичного та суцільного документування всіх господарських операцій. У такому разі зростає роль якості й своєчасності подання бухгалтерської інформації, яка є підставою для вирішення проблем податкової безпеки суб'єктів господарювання.

Для податкового аналізу цінною є інформаційна податкова база - податкові документи, зміст та форми яких відображають систему зведених взаємопов'язаних обліково-податкових показників.

Інформацію для податкового аналізу класифікують за внутрішніми і зовнішніми джерелами. Зовнішня податкова інформація включає податкове законодавство, інструкції, спеціальну літературу з методик податкового планування. Також, на нашу думку, до такої інформації доцільно віднести інформацію фіскальних органів – Листи «про результати опрацювання зібраної податкової інформації щодо проведення фінансово-господарських операцій», Результати податкових перевірок (акти (довідки) камеральної перевірки, документальної (виїздної) перевірки, документальної (невиїздної) перевірки, акт (довідка) про результати фактичних перевірок тощо), Податкові повідомлення-рішення про обов'язок платника податків сплатити суму грошового зобов'язання, визначену контролюючим органом [4].

Внутрішні джерела залежать від специфіки діяльності підприємства. До неї можна віднести інформація організаційного характеру статус, місце реєстрації, наявність структурних підрозділів, бюджети підприємства, також ставки податків, джерело сплати, наявність пільг, терміни сплати.

На нашу думку, внутрішні джерела податкової інформації доцільно поділити на групи:

1. Довідкова – документи, що містять довідкові відомості, які деталізують дані для обчислення податків, що розшифровують або обґрунтовують податкові розрахунки. Тут можна виділити документи, необхідні для обчислення податків

та документи довідкового характеру, що не впливають на обчислення сум податків.

2. Облікова – документи, що є зведеними формами обліку. Первинні документи бухгалтерського обліку, накопичуючись і систематизуючись у податковому обліку, підлягають узагальненню за певний період. Після цього в згрупованому вигляді документи визначають суму нарахованих податків, що підлягають внесенню в бюджети.

3. Звітно-декларативна – документи, у яких фіксуються податкові розрахунки й суми податків. За кожним податком існує єдиний розрахунковий документ, що подається платником податків у орган фінансової служби у встановлений законодавством строк [4].

Для оптимізації податкових розрахунків та зниження податкових ризиків підприємства необхідно проводити аналіз інформаційної податкової бази. Податковий аналіз, виступаючи споживачем інформаційних даних, повинен виявити переваги і недоліки діючої системи інформації, сприяти її застосуванню для досягнення цілей організації, дозволяючи при цьому досягати цілей кожної з існуючих в організації систем обліку.

Податковий аналіз повинен проводитися, дотримуючись певної послідовності.

На думку Мельник О.В., на першому етапі податкового аналізу досліджуються податкова система в цілому та її окремі елементи, визначаються темпи зростання платежів по кожному з податків, їх динаміка, акцентується увага на тих податках і зборах, у динаміці яких відбулися зміни, визначаються причини цього. На другому етапі оцінюється відносне податкове навантаження на підприємство, яке показує якісну та кількісну характеристику впливу оподаткування на підприємство. Третій етап полягає у визначенні заборгованості підприємства за податками і зборами та порівняння заборгованості по роках із моменту її виникнення. На четвертому етапі здійснюється пошук шляхів мінімізації з використанням податкових пільг [5].

Барабаш Н.С., Никонович М.О. виділяють чотири етапи податкового

аналізу: 1. Аналіз абсолютного податкового вантаження на підприємстві. 2. Аналіз відносного податкового навантаження на підприємстві. 3. Аналіз заборгованості підприємства за податками і зборами. 4. Аналіз упущеної вигоди мінімізації податкових платежів [6].

Легостаєва О.О., Лисьонкова Н.М. виокремили складові податкового аналізу. I. Факторний аналіз податкових платежів. II. Аналіз структури і динаміки податкових платежів. III. Аналіз податкового навантаження підприємства. IV. Аналіз податкової заборгованості підприємства [7].

На нашу думку, послідовність здійснення податкового аналізу залежить від специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Доцільно виділити три етапи:

1. Організаційний – уособлює оцінку існуючої системи оподаткування господарюючого суб'єкта: загальний аналіз і розгляд елементів системи оподаткування економічного суб'єкта; визначення основних чинників, що впливають на податкові показники; оцінка методики нарахування податкових платежів; оцінка документообігу та вивчення функцій і розподіл повноважень служб і виконавців, відповідальних за нарахування і сплату податків; попередній розрахунок податкових показників економічного суб'єкта.

2. Основний – передбачає аналіз податкової інформації, порівняння з періодом попереднього року, визначення основних факторів впливу на податкове навантаження підприємства, чинники, які впливають на прибутковість або збитковість підприємства, розрахунок планових показників діяльності підприємства (собівартість, податкові платежі, навантаження тощо). Особливу увагу потрібно приділити аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом в розрізі податків та зборів.

3. Підсумковий – узагальнюються результати податкового аналізу щодо правильності оподаткування. На підставі проаналізованої інформації виявляються ризики за певний період та приймаються управлінські рішення щодо оптимізації податкових розрахунків.

Висновки. Отже, податковий аналіз можна ідентифікувати як комплексне

вивчення податкової інформації підприємства за певний період, оцінка правильності оподаткування окремими податками та відображення у податковій звітності з метою виявлення ризиків за відповідний період та пошук альтернативних варіантів для вирішення проблемних питань. Виокремлені етапи здійснення податкового аналізу є невід’ємними для прийняття виважених управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Злочини в податковій сфері: сучасний стан та шляхи запобігання. *Економіко-правова політика в умовах світової кризи: проблеми і шляхи подолання* : збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м. Черкаси, 25 листопада 2021 року. Черкаси : Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, 2021. С. 110 - 112. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11462/1/1%2c2%2c110-112.pdf> (дата звернення 29.01.2022).
2. Цимбал П.В. Визначення поняття податкових правопорушень і податкових злочинів. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право)*. 2007. № 2 (37). С. 138-145. URL: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/doc/3077/1/3300_IR.pdf (дата звернення 29.01.2022).
3. Податкові ризики, що впливають на економічну безпеку підприємства. URL: <https://bankruptcy-ua.com/articles/10955> (дата звернення 29.01.2022).
4. Лега О. Використання податкової інформації у розрахунках з бюджетом. *Agricultural and Resource Economics : International Scientific EJournal*. 2017. Vol. 2. No. 3. Pp. 63–74. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/318/1/120-279-1-SM_Стаття.pdf. (дата звернення 29.01.2022).
5. Мельник О.В. Податковий аналіз як інструмент податкового менеджменту сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні*

проблеми економіки. 2016. Випуск 14. С. 207-210. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/42.pdf> (дата звернення 29.01.2022).

6. Барабаш Н.С., Никонович М.О. Податковий аналіз: зміст та особливості розвитку. URL: <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92423/31-Barabash.pdf?sequence=1> (дата звернення 29.01.2022).

7. Легостаєва О.О., Лисьонкова Н.М. Податковий аналіз як складова оптимізації податкової політики підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2016. № 55. С. 50-58. URL: http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/761/1/VETP_2016_55_50_58.pdf (дата звернення 29.01.2022).